

Március 15.

1848-2009

A Délmagyarország és a Délvidék
ünnepi melléklete

Választóvonallá vált a 20 évvel ezelőtti tömegdemonstráció

RENDSZERVÁLTÓK SZEGED UTCÁIN

1989. március 15-én a szegedi belvárost ellepték az emberek, mert mindenki érezte, valami történni fog. És történt is: az első, szabadon ünnepelt március idusa rendszerváltó események sorozatát indította el. A szegedi szókokok közül Király Zoltánt az országgyűlés fenyegetéseként tartották számon, Raffay Ernő politikai karrierje pedig ekkor kezdődött.

FEKETE KLÁRA

Március 15. szerdai napra esett 20 évvel ezelőtt. Piros betűs ünnep volt, 1989-ben előszörre munkaszüneti nap. Akárcsak most, akkor is hűvös napra ébredtünk. Néha a nap is kisütött, de elkelt a melegebb kabát.

Addigra hosszas egyezkedés után összeállt a szegedi ünnepsorozat programja: sorrendben először a régi rend szervezetei ünnepelhetek, majd az új pártok rendezvényei következtek. A várakozás és a félelem egyaránt a levegőben volt: mi lesz, ha provokátorok zavarják meg a nagy napot?

Hivatalos és ellenzéki ünnepség

A Hazafias Népfront, a tanács, a pártbizottság és a KISZ a Klauzál térre várta az embereket 10 órára, semleges szókokkal: Grasselly Gyula akademi-

mikrofonhoz lépett.” (Keretes írásunkban a politikus beszédéből idézünk.)

Majd az ünneplők a Dóm térre vonultak, és a panteonban lévő Petőfi-szobornál rótták le kegyeletüket. A következő helyszín a Dugonics tér volt, ahol a beszédre várva ilyen bekiabálások hangzottak el: Apró helyett Raffay! Éljen Király! Ezt a képviselő a következőképpen hártotta: éljen március 15-e! Ekkor Ökrös Tamás, a Fidesz képviselője olvasta fel a független szervezetek által összeállított 12 pontot, amelyet a tömeg ovációval fogadott. A legjobban akkor tapsoltak, amikor a rendőrállam megszüntetését, a munkásörsg feloszlását, a semleges és független Magyarország megteremtését követelte.

Itt Tamás Gáspár Miklós, az SZDSZ akkori ügyvivője mondott

■ Becslések szerint 15 ezresre duzzadt a múzeum előtti tömeg

kussal, valamint kultúrműsorral. Ezt megelőzőn koszorúzást hirdettek meg Szőregen, a Dóm téri Petőfi-szobornál és az Aradi vértanúk terén, a szőregi csata emlékművénél. Utána, 11-től ünnepelhetek az új politikai szerveződések: az MDF, a Körgát Klub, az SZDSZ, a Fidesz, a Kisgazdapárt.

És minden úgy is történt, ahogy tervezték. A városi ünnepség szépen „lezajlott”, Grasselly Gyula korrekta, a korábbi évek szókokaihoz képest forradalmi beszédet mondott a nemzet egészének ünnepéről, az Európa-házhoz való csatlakozásról, a társadalmi erők összefogásáról az ország felemelkedéséért. Elhangzott, március 15. mindig is a nemzeti függetlenség jelképe volt. Ekkor a Klauzál téren legfeljebb kétszázan lehettek.

Kokárdás körmenet

Az emberek innen vonultak át a múzeum elé, hogy meghallgassák a másik ünnepség első szókokát, Király Zoltán országgyűlési képviselőt. Mire odaértek, helyet is alig találtak, mert sokan kihagyták a 10 órakor tartott ünnepséget, és rögtön ide jöttek. Becslések szerint 15 ezresre duzzadt a tömeg, sokan a környező településekről érkeztek.

„Amint híre ment, hogy megérkezett az ünnepség szókoka - áll lapunk 20 évvel ezelőtti tudósításában -, imitt-amott hangos felkiáltásban tört ki a tömeg: Éljen Király! Aki a Himnuszt követően dübörgő taps kíséretében

beszédet az omladozó diktatúráról, az átmeneti korszakról. A tömeg lelkesedése nem hagyott alább, holott már több mint egy órája tartott a kokárdás körmenet. Az utolsó helyszín a Klauzál tér volt, ahol a Kossuth-nóta eléneklése után Raffay Ernő lépett a mikrofonhoz. „Elég volt Ázsiából, csatlakozzunk Európához! Legyünk reformerek, ahogy a re-

Az akkor 12 éves résztvevő

A 12 éves Balogh Ádám szerepelt lapunk 20 évvel ezelőtti, március 15-éről szóló tudósításában. Megkérdeztük tőle, mit tud az ünnepéről, és ő azt válaszolta: a forradalom és a szabadságharc jut róla eszébe. Balogh Ádámot felkutattuk (képünkön): ma is Szegeden él, 32 éves, a Deák-gimnáziumban történelmet és magyart tanít. Az élet úgy hozta, hogy taníthatja az 1848-as és az 1989-es eseményeket is. Kicsit sajnálja, hogy már csak halványan emlékszik arra a bizonyos szegedi március 15-ére.

→ RÉSZLET KIRÁLY ZOLTÁN BESZÉDÉBŐL.

„Mi, magyarok ma egy új politikai vállalkozás kezdetén tartunk, egy új politikai vállalkozás részesei lehetünk. Magyar modell formálódik. Magyar és európai, mert a napjainkban végbemenő átalakulás az európai fejlődéshez való visszakanyarodás lehetőségét kínálja. Közös célunk csak egy lehet: a valóságos és minél teljesebb demokrácia megteremtése. Képviselői demokrácia, parlamentarizmus: pártok szabad működésével, ahol az állampolgárok közössége időközönként felülvizsgálja saját véleményét, felválthatja azt a tisztikart, amelyre a törvények meghozatalát és a kormányzat irányítását bízta...”

„Társadalmat megosztó napjainkban a demokrácia egyesítheti újra a nemzetet. Hitem szerint ezt üzenik a forró, lángoló, lázas érzelmek irányította márciusi ifjak, s készíthet bennünket a mai - forradalommal felérő - reformfeladatok végigvitelére. Helyzetünk nehéz, gondjaink sokasodnak. Ha nem cselekszünk, Európától való lemaradásunk csak fokozódhat. Nincs módunk várni. Ha most leszakadunk, meglehet, az végleges lesz.

Tavasz van. Március idusa. Tartások tiszteletben e napot, melyen a nép szava először megszólalt. A magyar nemzet szabadsága e naptól kezdődik. Ébredezzünk! Ünnepeljünk!”

formkor nagyjai voltak! A nemzet nem veszítheti el önbizalmát, önértétét. Éljen a független, demokratikus Magyarország!” - ezek voltak beszédének utolsó mondatai, amiket a tömeg vastappsal honorált. Majd mindenki békében elhelyezte virágait a Kossuth-szobornál.

Akkori szókokok és politikusok

Király Zoltán ma Budapesten él, köztisztviselő. Így látja a történeteket: - Azon a tavaszon petőfisi életérzés kerítette hatalmába: „Szabadság, szerelem! E kettő kell nekem!” A szerelem rám talált, március 4-én nőül vettem - utalt az akkori országgyűlés fenyegetéseket számon tartott képviselő a

■ A Dóm téren Király Zoltán zászlóval

ARCHÍV FOTÓK: ENYEDI ZOLTÁN

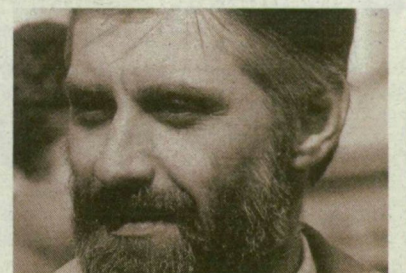
második házasságkötésére. - A szabadság felemelő érzését pedig a szegedi ünnepségen ismerhettem meg. Ott és akkor majdnem azonos hőfokkal éreztük, éltük meg 1848. március 15-ét, mint a régi márciusi ifjak. Mámoros érzés volt a Móra Ferenc Múzeum lépcsősorának tetején állni!

- Majd mozgalmas hétköznapiok jöttek: 3 hónapra tanulmányútra Angliába mentem, sokan azt hitték, megfutamodtam. Előtte Mester Ákos vendége voltam a Radnóti Színházban, ahol kérdésre válaszolva azt mondtam: üzenem az elleneimnek, hogy visszajövök...

Póda Jenő az MDF alapító tagjaként vett részt az ünnepség szervezésében: - Tartottunk az eseménytől, komoly félelmeink voltak, hogy erőszakba torkollik - mondta a volt országgyűlési, most szegedi önkormányzati képviselő. - Hiszen még diktatúra volt, orosz megszállás alatt álltunk, még létezett a munkásörsg, márpedig a fegyver az fegyver, a hatalom az hatalom - folytatta a politikus. - Emlékszem, a múzeum előtt álltam, és figyeltem a Stefánia palotásorának erkélyeit, a háztetőket... Nagy felelősség volt ennyi embert az utcára hívni.

Raffay Ernő történész az MDF színeiben az első szabadon választott országgyűlés tagja volt. Így gondol vissza az eseményekre: - Már 1989 elején tudtam, éreztem, hogy Magyarország sorsa gyökeresen megváltozhat. A március 15-i ünnepség szervezése ide-

jén azonban még nem gondoltam, hogy tömegdemonstráció lesz belőle. Az MDF-en belül arról beszélünk, legfeljebb 1-2 ezren jönnek majd el, köztük nyilván nagy számban lesznek civil ruhás rendőrök.

” Legyünk reformerek, ahogy a reformkor nagyjai voltak! A nemzet nem veszítheti el önbizalmát, önértétét. Éljen a független, demokratikus Magyarország!

Raffay Ernő

- Az összegyűlt, hatalmas, lelkes tömeg olyan erőt adott, ami elkövetkező életemet is megváltoztatta. Március 15. számomra választó- és törésvonal is volt egyben: választóvonal, mert a politikusi pályára léptem, 1990-ben országgyűlési képviselő lettem. Törésvonal, mert 1994 után nehezen találtam vissza a szakmámba, hiszen közben kitétek a szegedi egyetemről - mondta Raffay, aki ma a Károli Gáspár Református Egyetem docense.